Yüzümle Mutluyum Derneği

Görünür Farklılığı Olan Bireyler İçin Yasal Haklar ve Mevzuat Kılavuzu

İş hayatında, eğitimde ve kamusal alanda yasal güvencelerimiz nelerdir?

Yüzümle Mutluyum Derneği

T.C. Anayasası Madde 10 (Eşitlik İlkesi)

"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir."

Bu maddedeki "ve benzeri sebepler" ifadesi, fiziksel görünüş, yapısal farklılıklar ve sendromik durumları da kapsar. Devlet organları ve idare makamları, tüm işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadır.

Yüzümle Mutluyum Derneği

4857 Sayılı İş Kanunu Madde 5 (Eşit Davranma İlkesi)

İş ilişkisinde veya bu ilişkinin sona ermesinde, dil, ırk, renk, cinsiyet, engellilik ve benzeri sebeplere dayalı olarak doğrudan veya dolaylı ayrımcılık yapılamaz.

İşe alım mülakatlarında yetkinlik, eğitim ve tecrübe dışındaki unsurların (görünür farklılık gibi) elenme sebebi olarak kullanılması yasal olarak ayrımcılık suçudur ve cezai tazminat yükümlülüğü doğurur.

Yüzümle Mutluyum Derneği

Çalışma Hayatında Eşitlik ve Psikolojik Tacizle Mücadele

Görünür farklılığı bulunan çalışanlara iş yerinde akranları veya yöneticileri tarafından fiziksel görünüşleri nedeniyle sistematik olarak psikolojik baskı (mobbing) uygulanması, görev tanımlarının haksız yere değiştirilmesi veya rütbe düşürülmesi hukuka aykırıdır.

Bu gibi durumlarda çalışanlar; ALO 170 (Çalışma ve Sosyal Güvenlik İletişim Merkezi) üzerinden bildirimde bulunma ve Türk Borçlar Kanunu kapsamında manevi tazminat davası açma hakkına sahiptir.

Yüzümle Mutluyum Derneği

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) Güvencesi

701 sayılı Kanun kapsamında kurulan TİHEK, her türlü ayrımcılık yasağı ihlalini incelemekle görevlidir.

Kamu kurumlarında veya özel sektörde dış görünüşü, engeli ya da kronik sağlık durumu sebebiyle ayrımcılığa uğrayan bireyler, doğrudan TİHEK'e başvuru yapabilirler. İhlal tespiti durumunda kurumlara idari para cezası uygulanmaktadır.

Yüzümle Mutluyum Derneği

Eğitim Hakkı ve Akran Zorbalığına Karşı Yasal Sorumluluk

Hiçbir çocuk, görünür farklılığı veya fiziksel özellikleri gerekçe gösterilerek eğitim kurumlarına kabul edilmemezlik yapılamaz.

Milli Eğitim Bakanlığı mevzuatına göre, okullar öğrencilerin güvenli, ayrımcılıktan uzak ve eşit bir ortamda eğitim almasını sağlamakla yükümlüdür. Akran zorbalığı karşısında okul yönetimlerinin önleyici ve disipliner tedbirleri uygulama zorunluluğu yasal bir borçtur.

Yüzümle Mutluyum Derneği

Uluslararası Sözleşmeler ve Face Equality (Yüz Eşitliği)

Türkiye'nin de taraf olduğu BM Engelli Hakları Sözleşmesi (CRPD), toplumsal hayata tam ve etkin katılımın önündeki tüm fiziksel ve tutumsal engelleri yasaklar.

Küresel "Yüz Eşitliği" hareketi bildirgeleri, görünür farklılığı olan bireylerin kamusal alanlara, medyaya ve sosyal hayata herhangi bir gizlenme baskısı hissetmeden eşit katılımını temel bir insan hakkı olarak tanımlar.